

บทที่ 6

ประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ในประสบการณ์จริง

จากการประมวลข้อมูลจากคำถามส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้อธิบายถึงประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ในเหตุการณ์จริง หรือการยากในการที่จะตัดสินใจรับหรือปฏิเสธการเสนอผลประโยชน์จากแหล่งข่าว ซึ่งผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ระบุว่าเคยได้รับการเสนอผลประโยชน์จากแหล่งข่าว ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 แสดงการเผชิญกับประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ในประสบการณ์จริง

การเผชิญกับประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์	ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์	
	จำนวน	ร้อยละ
เคย	47	64.4
ไม่เคย	5	6.8
อื่น ๆ	7	9.6
ไม่ตอบ	14	19.2
รวม	73	100

จากตารางที่ 36 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน คิดเป็นร้อยละ 64.4 ระบุว่า เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์จากแหล่งข่าว มีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้นที่ตอบว่า ไม่เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์ใด ๆ เลย นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ในกลุ่มคำตอบอื่น ๆ อีก ร้อยละ 9.6 เป็นผู้ที่เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์ แต่ไม่คิดว่าเป็นเรื่องยากในการตัดสินใจ ตลอดจนมีผู้ที่ไม่ตอบคำถามอีกร้อยละ 19.2

อย่างไรก็ดี ในการรายงานผลจะจัดแบ่งตามกลุ่มสายงานและตำแหน่งงานเพื่อให้ ง่ายต่อการทำความเข้าใจดังนี้

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายการเมือง สิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่ายากต่อการตัดสินใจมากที่สุด โดยมีการให้รายละเอียดของลักษณะเงินที่ได้รับการเสนอ ต่างกันออกไป มีทั้งที่ระบุจำนวนว่าสูงถึง 10,000 บาท และที่แหล่งข่าวแสดงเจตนาอย่างชัดเจนว่า ต้องการแลกกับการให้นำข่าวไปออกอากาศ รวมทั้งยังมีผู้ที่บอกถึงวิธีการจัดการด้วยว่า มอบให้ช่างภาพและผู้ช่วยช่างภาพไปทั้งหมด โดยที่ตนเองไม่ขอรับส่วนแบ่งด้วย เช่นเดียวกับผู้สื่อข่าวอีก คนที่ได้รับการเสนอเงินจากการไปทำข่าวติดตามนักการเมืองออกหาเสียงพบปะชาวบ้านใน กรุงเทพมหานครแล้วผู้ติดตามนำเงิน 600 บาทมาให้ โดยที่ทีมงานที่ไปด้วยกันเป็นฝ่ายรับไว้และ ไม่ยอมนำไปคืน

นอกจากนี้ยังมีการที่แหล่งข่าวช่วยประสานงานเรื่องคำรักษาพยาบาลให้ลดน้อยลงจากปกติ และการออกค่าที่พักให้เมื่อผู้สื่อข่าวเดินทางไปที่ต่างจังหวัด ทั้งในลักษณะที่ไปทำงานข่าวและที่ไปพักผ่อนส่วนตัวในช่วงวันหยุด สำหรับในด้านสิ่งของก็ประกอบไปด้วยปากกาที่มีราคาแพง และการให้การช่วยเหลือเรื่องเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการชักชวนให้ไปทำงานด้วย โดยขอให้ลาออกจากที่เดิม

อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งบอกว่า ไม่คิดว่าผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่แหล่งข่าวเสนอให้เป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจ เพราะส่วนใหญ่จะเลือกปฏิเสธไว้ก่อน แต่หากจำเป็นต้องรับโดยขัดไม่ได้ ก็คิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญ เนื่องจากมั่นใจว่า ผลประโยชน์เหล่านี้ไม่สามารถซื้อความเป็นนักข่าวได้ และต้องการจะตัดสินใจของแหล่งข่าวที่ขอให้ผลประโยชน์กับนักข่าว

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายการเมือง ทุกคนเลือกที่จะไม่ให้รายละเอียดในคำถามส่วนนี้ โดยมีทั้งผู้ที่ไม่ตอบคำถาม ผู้ที่คิดว่าการตัดสินใจในเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องยากไม่เรียกว่าเป็นประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ สามารถตัดสินใจได้ว่าจะรับได้หรือไม่ และผู้ที่บอกว่าแม้จะทำชวามานานเกือบ 20 ปีก็ยังไม่เคยมีผู้ใดมาเสนอผลประโยชน์ จึงขาดประสบการณ์ในเรื่องนี้

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ที่ถูกกล่าวถึงมีทั้งของขวัญที่มีมูลค่าสูง และการเสนองานที่ดีให้ทำ อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งได้อธิบายถึงสถานการณ์ที่เคยพบโดยละเอียด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลประโยชน์ประเภทเงินทั้งสิ้น มีทั้งที่รวมทั้งการที่แหล่งข่าวนำเงินแนบมาในซองใส่เอกสารข่าวจำนวน 400 บาทจากนั้นผู้สื่อข่าวได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษากับหัวหน้างาน และผู้ติดตามรัฐมนตรีกระทรวงหนึ่งนำเงินมามอบให้ 3,000 บาท ซึ่งผู้สื่อข่าวผู้นี้ไม่รับไว้เอง แต่ให้ช่างภาพและผู้ช่วยช่างภาพไปแบ่งกัน

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายเศรษฐกิจ นอกเหนือจากของขวัญและของกำนัลที่มีราคาแพงแล้ว เงินที่บรรณาธิการผู้นี้เคยได้รับการเสนอจากแหล่งข่าวถูกเรียกว่าเป็นเบี้ยเลี้ยงและค่าน้ำมัน ซึ่งมีการตั้งงบเบิกจ่ายอย่างถูกต้องตามระเบียบ เพราะแหล่งข่าวเป็นหน่วยงานราชการ นอกจากนี้ยังมีการเชิญชวนให้ไปพักผ่อนยังต่างจังหวัดที่แหล่งข่าวเป็นส.ส.อยู่ ตลอดจนการชวนให้ไปเที่ยวต่างประเทศ โดยแหล่งข่าวขอเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ รวมถึงการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ที่มีการจับสลากของขวัญโดยให้นักข่าวกรอกชื่อแสดงความจำนงในการเข้าร่วมจับสลากเอง พร้อมกันนี้การพยายามฝากงานใหม่ให้ทำก็ถูกกล่าวถึงเช่นกัน

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายสังคม เงินถูกกล่าวถึงว่าเป็นผลประโยชน์ที่ยากต่อการตัดสินใจมากที่สุดเช่นเคย โดยมีรูปแบบต่างกันออกไป มีทั้งที่ยื่นให้โดยตรงจากผู้ให้ที่เป็นผู้ใหญ่มีตำแหน่งสูงในทางสังคม โดยบอกว่าขอตอบแทนที่มาช่วยทำข่าวให้ ซึ่งผู้สื่อข่าวผู้นี้จำเป็นต้องรับเพราะกลัวถูกหาว่าหยิ่ง ถือตัว ไม่ให้เกียรติแหล่งข่าว ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความสำคัญกับลักษณะของผู้ให้ตามเกณฑ์ความหมั่นหมั่นทางจริยธรรมในบทที่ 5 ซึ่งหากผู้ให้เป็นผู้ที่มี

ภาพลักษณ์ดีมักจะได้รับขอยอมรับจากนักข่าว นอกจากนี้ยังมีการมอบเงินให้ภายหลังจากที่ทำงานเสร็จ โดยมอบให้ต่อหน้าทีมข่าวที่ไปด้วยกัน โดยที่ผู้สื่อข่าวทราบว่าเป็นร่วมงานมีฐานะทางการเงินดียกกว่าและมีความจำเป็นในการใช้เงินมากกว่าตน รวมทั้งการมอบเงินให้โดยสอดไว้ในหนังสือโดยไม่บอกให้รู้ล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม ยังมีผลประโยชน์ในรูปของของขวัญปีใหม่ที่มีราคาแพง ซึ่งผู้ให้เป็นผู้มีอาวุโสที่นับถือกัน โดยไม่ได้นำมามอบให้เองโดยตรง แต่ฝากผู้อื่นนำมาให้อีกต่อหนึ่ง

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายสังคม เงินยังคงเป็นผลประโยชน์ที่ยากต่อการตัดสินใจอีกเช่นเคย โดยแหล่งข่าวที่เป็นผู้มอบให้เรียกเงินเหล่านี้ว่าเป็น ค่าข้าว ค่าอาหารกลางวัน และค่าน้ำมันรถ โดยจำนวนที่ถูกระบุถึงในกลุ่มนี้คือ 1,000 บาท บรรณาธิการผู้หนึ่งบอกว่า เคยได้รับการเสนอเมื่อประมาณ 10 ปีมาแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข่าวที่ไม่มีความสำคัญมากนัก โดยเลือกที่จะให้ทีมงานไปแบ่งกัน แต่ในปัจจุบันไม่มีการให้เงินในลักษณะนี้ปรากฏให้เห็นอีก นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงการให้บัตรกำนัลประเภทอาหารหรือซื้อสินค้า ตลอดจนการมอบเสื้อยืดและปากกาเป็นของขวัญปีใหม่อีกด้วย

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม ผลประโยชน์ที่ผู้สื่อข่าวกลุ่มนี้เคยได้รับการเสนอจากแหล่งข่าวมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก เริ่มจากการไปทำงานที่สนิทสนมกันเป็นการส่วนตัวและเมื่อเสร็จงานแล้ว แหล่งข่าวพยายามจะให้ค่าเสียเวลา ผู้สื่อข่าวอีกคนหนึ่งระบุถึงรายละเอียดอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้นของข่าวในลักษณะนี้ว่า ได้เคยไปทำข่าวความเดือดร้อนของหมู่บ้านเอกชนที่ไม่ได้รับความสะดวกเรื่องระบบสาธารณูปโภค โดยที่แหล่งข่าวมีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับหัวหน้างาน ซึ่งเมื่อทำข่าวเสร็จแหล่งข่าวพาไปเลี้ยงอาหารกลางวันในร้านอาหารหรูหรารวมทั้งการเดินทางไปทำข่าวยังต่างประเทศกับโรงเรียนที่ลูกสาวของหัวหน้างานกำลังเรียนอยู่ โดยหัวหน้าเป็นผู้ขอให้ทางโรงเรียนจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้ ซึ่งสร้างความลำบากใจให้แก่นักข่าวที่เดินทางไปทำข่าวนี้

พร้อมกันนี้ยังมีสถานการณ์ที่แหล่งข่าวต้องการซื้อแลกเปลี่ยนที่ชัดเจนเพื่อแลกกับเงิน กล่าวคือ การเสนอเงินให้เป็นค่าอาหารและค่ารถเมื่อต้องเดินทางไปทำข่าวในสถานที่ที่มีระยะทางไกล โดยแหล่งข่าวขอให้ทำสกุ๊ปข่าวสัมภาษณ์พิเศษเป็นการแลกเปลี่ยน ซึ่งผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายมาให้เพียงแค่ทำเป็นข่าวธรรมดาเท่านั้น รวมทั้งมรรคนายกของวัดแห่งหนึ่งขอให้ทำข่าวในแง่ดีของวัดหลังจากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวความไม่ดีของเจ้าอาวาสจนยอดเงินบริจาคลดลง

นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งรู้สึกอึดอัดใจกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนที่ขอให้นักข่าวไปทำข่าวแกล้งเมื่อจับคนร้ายได้ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ หรือออกไปนอกพื้นที่เพื่อแสดงผลงาน เช่น การตรวจจับสถานบันเทิง และการจับกุมไม้เถื่อนในต่างจังหวัด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งรู้สึกไม่สบายใจที่แหล่งข่าวนำของขวัญมามอบให้ที่สถานีโทรทัศน์

ในโอกาสปีใหม่ หรือเมื่อจัดงานพิธีการส่วนตัว แต่เมื่อแหล่งข่าวรู้จักเดินทางมาร่วมงานโดยที่ไม่ได้รับเชิญ

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายอาชญากรรม ส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามในส่วนนี้ ทั้งนี้บรรณาธิการผู้หนึ่งบอกว่า ไม่เคยรับผลประโยชน์จากแหล่งข่าว และแหล่งข่าวก็ไม่เคยเสนอผลประโยชน์ให้ การรับของที่ระลึกในบางครั้งเป็นเรื่องของการรับในเทศกาลหรือประเพณีนิยม อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการอีกคนหนึ่งบอกว่า สถานการณ์ที่คิดว่ายากต่อการตัดสินใจที่สุดก็คือการเดินทางไปดูงานยังต่างประเทศในลักษณะที่แหล่งข่าวเชิญให้ไปร่วมกับคณะและมีการเสนอเบี้ยเลี้ยงเดินทางหรือพ็อคเก็ตมันนี่ (Pocket Money) ให้ด้วย

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายราชสำนัก ผลประโยชน์ที่เป็นปัญหาสำคัญของการตัดสินใจของผู้สื่อข่าวในกลุ่มนี้ก็คือเงินอีกเช่นกัน ผู้สื่อข่าว 2 คนระบุตรงกันถึงวิธีการที่แหล่งข่าวนำมาใช้โดยการสอดส่องเงินไว้ในเอกสารข้อมูลของการแถลงข่าว และกว่าที่จะพบก็เดินทางกลับมาแล้ว นอกจากนี้ การเสนอเงินให้นักข่าวอาจเกิดขึ้นได้แม้กระทั่งในวัดและจากแหล่งข่าวที่เป็นพระสงฆ์ ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งบอกว่า เคยได้รับเงินพร้อมพระในพิธีหล่อพระ แต่เลือกที่จะถวายเงินคืนโดยให้เหตุผลว่าขอร่วมทำบุญ ส่วนผู้สื่อข่าวอีกคนก็เคยได้รับการเสนอเงินในวัดอีกเช่นกัน แต่เป็นพิธีถวายผ้าพระกฐิน

นอกจากนี้ ยังเคยมีบุคคลที่ไปเข้าเฝ้าฯพระบรมวงศานุวงศ์แล้วนำเงินมาเสนอให้พร้อมกับบอกว่าให้ถ่ายภาพของตนออกอากาศด้วย ตลอดจนการเสนอเงินพร้อมทั้งติดต่อก่อทำสำเนาภาพข่าวที่มีพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จ แต่ผู้สื่อข่าวปฏิเสธ เพราะต้องทำหนังสือขออนุญาตสำนักพระราชวังก่อน

อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งบอกว่าเคยได้รับของขวัญจากแหล่งข่าวแล้วปฏิเสธกลับไปสร้างความประหลาดใจแก่แหล่งข่าวผู้นั้นเป็นอย่างมากราวกับไม่เคยถูกปฏิเสธมาก่อน สำหรับผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นก็ได้รับการกล่าวถึงเช่นกัน อาทิ การได้รับตุ๊กตาเป็นของขวัญจากการจับสลากในงานเลี้ยงขอบคุณสื่อมวลชน และการที่หน่วยงานราชการบางแห่งหาที่พักให้เมื่อไปทำข่าวในต่างจังหวัด พร้อมทั้งสวัสดิการฟรีต่าง ๆ อีกด้วย

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายราชสำนัก ส่วนใหญ่บอกว่า แม้จะทำข่าวมาเป็นเวลานาน แต่ไม่เคยมีใครมาเสนอผลประโยชน์ให้ เพราะทำงานอยู่สายราชสำนักมีแต่เรื่องดีงาม ไม่ผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการจากสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่งให้รายละเอียดถึงประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เคยพบว่า ในการไปทำข่าวหลายแห่ง เจ้าภาพมักจะมอบของขวัญหรือของชำร่วยให้เมื่อทำงานเสร็จ ตลอดจนการไปทำข่าวพระราชทานเพลิงศพครั้งหนึ่งที่มีผู้นำเงินใส่ซองมาให้ 500 บาท พร้อมกับบอกว่าเป็นค่าอาหาร แต่ขอให้ช่วยถ่ายภาพ

เจ้าภาพให้มาก ๆ รวมทั้งการไปทำข่าวพิธีมอบทุนการศึกษาของมูลนิธิแห่งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่นำเงินใส่ซองมาให้ 500 บาทอีกเช่นกันจึงนำเงินดังกล่าวไปบริจาคเข้ามูลนิธิช่วยการศึกษาอีกแห่งหนึ่ง

กลุ่มผู้สื่อข่าวกีฬา ผู้สื่อข่าวในสายนี้ส่วนหนึ่งเห็นว่า ประเด็นขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์นี้ไม่ใช่เรื่องยากในการตัดสินใจอีกเช่นกัน โดยเห็นว่าควรเลือกที่จะปฏิเสธไว้ก่อนเสมอ อาทิ งานแถลงข่าวกีฬาทางน้ำที่ผู้จัดเสนอเงิน 2,000 บาทมาให้ แต่ผู้สื่อข่าวเลือกที่จะคืนทันที และการจับรางวัลของขวัญที่มีมูลค่าสูงเกินไป

นอกจากนี้ ผลประโยชน์จากแหล่งข่าวสายนี้อาจเป็นในรูปของสินค้าหรือของรางวัลสนับสนุนจากบริษัท สมาคมกีฬา หรือห้างร้านต่าง ๆ เมื่อมีการจัดงานภายในสถานีโทรทัศน์โดยผู้สื่อข่าวผู้หนึ่งเห็นว่าไม่ใช่เรื่องยากลำบากแต่อย่างใดหากนักข่าวจะแสดงการขอบคุณผ่านทางสื่อหรือไปทำข่าวที่เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาเป็นการตอบแทนให้ภายหลัง

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายกีฬา นอกเหนือจากเงินใส่ซองที่ให้เป็นค่าอาหารที่แหล่งข่าวเสนอให้ในงานแถลงข่าวกีฬาหรือการแข่งขันฟุตบอลแล้ว ยังมีการระบุถึงผลประโยชน์ที่เป็นเงินที่ต่างออกไปอีกด้วย ทั้งการเสนอเงินที่ทราบว่าเป็นผู้ร่วมงานที่ไปทำข่าวด้วยกันต้องการ หรือเงินที่ได้จากการปฏิบัติงานที่ยากกว่าปกติแล้ว แหล่งข่าวผู้ใหญ่สังเกตเห็นจึงพยายามจะมอบเงินตอบแทน รวมทั้งเงินช่วยงานเลี้ยงส่วนตัวทั้ง ๆ ที่ประกาศแล้วว่าไม่รับ

นอกจากนี้ บรรณาธิการผู้หนึ่งระบุว่าสิ่งที่ทำให้ยากต่อการตัดสินใจมากที่สุดคือการที่ต้องเอาชนะใจตนเอง เมื่อแหล่งข่าวเสนอขายสินค้าที่กำลังต้องการในราคาต่ำกว่าท้องตลาดมาก หรือให้สิ่งของราคาแพง และเชิญไปเที่ยวในสถานที่หรูหรา

กลุ่มผู้สื่อข่าวสายบันเทิง ในกลุ่มนี้ก็มีกรกล่าวถึงเงินที่ได้รับจากประชาสัมพันธ์หรือเลขานุการของแหล่งข่าวผู้ใหญ่ในการทำข่าวแถลงหรือข่าวเปิดงานโครงการใหม่ ๆ ที่มีรัฐมนตรีมาเป็นประธาน พร้อมกันนี้ ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งระบุถึงสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจของตนเองว่า เป็นการที่แหล่งข่าวพานักข่าวจำนวนมากไปเลี้ยงอาหารกลางวันหลังเสร็จพิธีแถลงข่าว โดยแหล่งข่าวพยายามพูดถึงโครงการต่อไปของตนขณะรับประทานอาหาร ตลอดจนการเสนอสิทธิพิเศษในการใช้บริการสินค้าของแหล่งข่าว รวมถึงการพยายามเข้ามากำหนดประเด็นข่าวโดยใช้ความสนิทสนมส่วนตัว

กลุ่มผู้ช่วยหรือบรรณาธิการสายบันเทิง เงินที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์คนหนึ่งในกลุ่มนี้เคยได้รับการเสนอมาในรูปของเช็คของขวัญ โดยได้รับการไปทำข่าวในกรณีความขัดแย้งทางด้านศาสนา พร้อมกันนี้ยังเคยได้รับเงินจากหน้าห้องของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่ง ตลอดจนการเสนอเงินเป็นค่าน้ำและน้ำมันรถจากหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่เคยได้รับปากการราคาแพงจากบริษัทเอกชน เมื่อไปดูงานยังต่างประเทศ ในขณะที่ผู้ที่เดินทางไปด้วยกันคนอื่นได้รับกล่องกำมุงมูลค่าสูงเช่นกัน

สรุป

ลักษณะของผลประโยชน์ที่ได้รับการกล่าวถึงมีอยู่ด้วยกันหลากหลายประเภท และแตกต่างกันออกไปตามเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์ได้ประสบ ทั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ถือเป็นจุดเน้นที่ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์ส่วนใหญ่กล่าวถึงในการจัดรูปแบบของผลประโยชน์ต่าง ๆ คือ วิธีการเสนอผลประโยชน์ และประเภทของผลประโยชน์

การเสนอผลประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานชาวนั้นอาจแบ่งเป็น 2 แบบด้วยกันคือ

1. การเสนอผลประโยชน์ให้โดยตรง

แหล่งข่าวจะแสดงให้เห็นให้ผู้สื่อข่าวเห็นว่าต้องการนำผลประโยชน์มามอบให้อย่างชัดเจน โดยผู้ที่นำผลประโยชน์มามอบให้แก่พนักงาน มักจะเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยที่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้านายหรือหัวหน้างานอีกชั้นหนึ่ง เช่น เลขาธิการหน้าห้องผู้บริหาร ผู้ติดตามนักการเมือง และประชาสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่ดูแลสื่อมวลชนของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

นอกจากนี้ ผู้ที่นำผลประโยชน์มาเสนอให้แก่ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์อาจเป็นตัวผู้บริหารเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูง หรือผู้ใหญ่ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สำคัญ หรือมีชื่อเสียงในวงสังคม อันอาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์รู้สึกไม่สบายใจได้

2. การเสนอผลประโยชน์ให้ทางอ้อม

เป็นวิธีการที่ผู้ให้ไม่แสดงเจตนาของการเสนอผลประโยชน์อย่างชัดเจน โดยเกรงว่าจะเกิดความละเอียดต่อกันได้ จึงกำหนดรูปแบบของการเสนอผลประโยชน์โดยการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์เฉพาะหน้า ทั้งการจัดงานเลี้ยงเพื่อสังสรรค์เพื่อขอบคุณสื่อมวลชนประจำปี หรือการจัดเลี้ยงในช่วงเทศกาลต่าง ๆ หรืออาจนำของใส่เงินซ่อนไว้ในเอกสารที่แจกให้แก่พนักงาน

นอกจากนี้ ลักษณะงานที่มักจะมี การเสนอผลประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานชาวก็คือ งานที่แหล่งข่าวเชิญให้นักข่าวไปทำข่าวที่ส่งเสริมภาพลักษณ์อันดี หรือความก้าวหน้าของหน่วยงานหรือบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ และแม้กระทั่งในข่าวที่ผู้สื่อข่าวเป็นผู้กำหนดประเด็นเอง และนัดสัมภาษณ์พิเศษแหล่งข่าวเป็นการส่วนตัว เพื่อเจาะลึกข้อมูล ก็อาจได้รับการเสนอผลประโยชน์ให้เช่นเดียวกัน ตลอดจนการพยายามทำตัวให้เป็นข่าวของแหล่งข่าวด้วยการเชิญนักข่าวติดตามไปทำข่าวขณะที่แหล่งข่าวออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น การไปตรวจงานนอกพื้นที่ของแหล่งข่าวระดับสูง หรือการที่องค์กรต่าง ๆ เชิญนักข่าวไปดูงานทั้งในต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ

ในการเสนอผลประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์นั้นมีทั้งที่แหล่งข่าวไม่แสดงถึงสิ่งที่ตนเองต้องการเป็นการตอบแทนอย่างชัดเจน หรืออาจจะบอกรายละเอียดถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติงานชาวไทรทัศน์ทำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสร้างความลำบากใจเป็นอย่างมาก

มากต่อนักข่าว ทั้งนี้ มักเป็นการพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นข่าว หรือเรียกร้องให้เรื่องราวของแหล่งข่าวได้ออกอากาศ

ความไม่พอใจที่แหล่งข่าวเข้ามาก้าวก้าวกายการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวนี้ สอดคล้องกับการรายงานผลความหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมตามลักษณะของผลประโยชน์ในบทที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของโอกาสในการนำเสนอผลประโยชน์ต่อทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ในเรื่องผลประโยชน์ โดยหากสถานการณ์ที่มีการเสนอผลประโยชน์ยังมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมากเท่าใด ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์จะมีทัศนคติด้านลบต่อการเสนอผลประโยชน์นั้น ๆ มากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นข่าวที่มีความขัดแย้งของบุคคลหลายฝ่าย

ประเภทของผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ระบุถึงในแบบสอบถามมีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของแหล่งข่าวในการสร้างความสัมพันธ์กับนักข่าว โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. เงิน

ผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่จัดให้เป็นอันดับที่ 1 ของความอยากต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก็คือ เงิน โดยเฉพาะเงินที่มีการเสนอให้ในขณะที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งคล้ายกับผลที่ได้จากเก็บข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ที่มีการเสนอเงิน 400 บาท ให้แก่คุณแสดดีภายหลังการแถลงข่าวเสร็จสิ้นลง โดยทั้ง 2 สถานการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์เลือกปฏิเสธมากที่สุดด้วยเช่นกัน

สำหรับจำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า เคยได้รับการเสนอจากแหล่งข่าวในการออกไปปฏิบัติงานแต่ละครั้งนั้น มีตั้งแต่ 500 – 10,000 บาท เงินที่แหล่งข่าวนำมาเสนอให้นี้ มักถูกผู้ให้เรียกว่าเป็นค่าน้ำมันรถ ค่าอาหารกลางวัน ค่าเสียเวลาของผู้สื่อข่าวมาทำข่าวให้ หรือเงินติดกระเป๋า (Pocket Money) สำหรับผู้สื่อข่าวที่ติดตามคณะไปดูงานนอกสถานที่

2. สิ่งของ

ผลประโยชน์ในกลุ่มนี้ถูกกล่าวถึงเป็นจำนวนมากรองลงมา โดยสิ่งของที่แหล่งข่าวนำมาเสนอให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์มีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ โดยมากมักเป็นของที่ระลึก ของขวัญในช่วงเทศกาล รวมทั้งสินค้าตัวอย่างในโอกาสเปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ อาทิ ปากกาสมุด และเสื้อยืด เป็นต้น

3. สิทธิพิเศษ

สิทธิพิเศษที่แหล่งข่าวเสนอให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์นี้อาจเป็นได้ทั้งการให้เปล่าเต็มจำนวน หรือเป็นส่วนลดของราคาสินค้าและบริการ ทั้งนี้ แหล่งข่าวอาจเป็นเจ้าของสิทธิพิเศษที่นำมามอบให้นั่นเอง เป็นผู้ประสานงานให้ผู้อื่นมอบสิทธิให้แก่นักข่าว หรือยอมเสีย

ค่าใช้จ่ายเพื่อให้สิทธิแก่นักข่าวก็ได้

แม้สิ่งของและสิทธิพิเศษจะเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคมว่า ให้ความรู้สึกของการตอบแทนน้ำใจตามวัฒนธรรมอันดีของคนไทยมากกว่าการให้เงินที่มักถูกตีค่าเป็นสินบน แต่ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ก็เกิดความลำบากใจหากสิ่งของและสิทธิพิเศษที่แหล่งข่าวเสนอให้มีราคาแพง ซึ่งสอดคล้องกับผลการรายงานผลการเก็บข้อมูลในบทที่ 5 ซึ่งผลประโยชน์ที่มีมูลค่ามากจะมีความหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมมากกว่าผลประโยชน์ที่มีมูลค่าน้อย

นอกจากนี้ ความพึงพอใจ หรือสวามิภักดิ์ของผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ก็อาจส่งผลถึงการตัดสินใจด้วยเช่นกัน หากสิ่งของหรือสิทธิพิเศษนั้น ๆ ตรงตามความต้องการของผู้รับพอดี หรือเกี่ยวข้องกับความเป็นไปในชีวิต

4. การเลี้ยงอาหาร

การที่แหล่งข่าวเลี้ยงอาหารนักข่าวเป็นผลประโยชน์อีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงว่า ยากต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม แม้ว่าจะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย เพราะคนไทยมีนิสัยช่างรับประทาน และยังเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสังคมที่มักใช้การพูดคุยระหว่างมืออาหารสังสรรค์สร้างความสัมพันธ์หรือมิตรภาพต่อกัน แต่ผู้สื่อข่าวส่วนหนึ่งระบุว่า รู้สึกไม่สบายใจเมื่อแหล่งข่าวเลี้ยงอาหารหลังจากทำงานเสร็จหรือจัดเลี้ยงผู้สื่อข่าวจำนวนมากด้วยอาหารราคาแพงเป็นการเฉพาะ

5. การหางานให้ทำ

แหล่งข่าวอาจมีความสัมพันธ์กับนักข่าวเป็นพิเศษ หรือสนิทสนมชอบพอกับนักข่าวเป็นการส่วนตัวจนอาจเสนออาชีพเสริมเพื่อหารายได้พิเศษ ชักชวนให้ไปทำงานด้วยกัน หรือเสนอที่จะฝากงานใหม่ให้

นอกจากระบุถึงเหตุการณ์จริงที่ได้ประสบมาแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนยังได้บอกถึงแนวทางในการตัดสินใจและวิธีการจัดการกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเสนอมาเพื่อสร้างความชอบธรรมต่อวิชาชีพ ดังนี้

1. ปฏิเสธกับแหล่งข่าวตามตรงทันที พร้อมกับอธิบายถึงเหตุผลให้แหล่งข่าวได้เข้าใจถึงความถูกต้อง
2. นำผลประโยชน์ที่ได้รับมาไปบริจาค ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิเสธความหวังดีจากแหล่งข่าวได้ เมื่อได้รับสิ่งของหรือเงินมาแล้วก็นำไปมอบให้กับผู้ที่มีความจำเป็นต่อไป
3. นำผลประโยชน์ไปมอบให้ทีมงาน ผู้สื่อข่าวจำนวนไม่น้อยให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม และห่วงใยความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะเมื่อทราบว่า ช่างภาพหรือผู้ช่วยช่างภาพมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและมีรายได้น้อยกว่าตน ดังนั้น เมื่อมีการนำเสนอ

ผลประโยชน์ก็จะนำไปให้ทีมงาน โดยที่ไม่ขอรับส่วนแบ่งนั้น ๆ ด้วย ซึ่งช่างภาพและผู้ช่วยช่างภาพ นั้นนับว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ถูกอ้างถึงว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์จำเป็นต้องรับ ผลประโยชน์จากแหล่งข่าว

อย่างไรก็ตาม การรายงานเรื่องประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ในประสบการณ์จริงกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนี้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจหลายประการ อาทิ การที่ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์จำนวนหนึ่งมองว่าการตัดสินใจเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องยากแต่อย่างใด สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ในกลุ่มนี้ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสภาวะการทำงานที่ต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และสภาพการทำงานที่ต้องแข่งขันกับเวลาและคู่แข่งจึงทำให้มีความมั่นใจในตนเองสูงตามไปด้วย

รวมทั้งการที่ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์บางคน โดยเฉพาะในกลุ่ม ผู้ช่วยบรรณาธิการหรือบรรณาธิการบอกว่าไม่เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์ใด ๆ จากแหล่งข่าว โดยผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ในกลุ่มนี้ต่างก็เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่บริหารงานข่าว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานีโทรทัศน์เป็นหลัก จึงอาจเป็นไปได้ว่าในช่วงเวลาที่เคยออกไปปฏิบัติหน้าที่หาข่าวภายนอกนั้นเป็นยุคที่การเสนอผลประโยชน์ยังไม่เป็นที่นิยมมากเหมือนในปัจจุบัน จึงนับเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ในกลุ่มนี้จะมีความเข้าใจถึงวิธีการเสนอผลประโยชน์ที่หลากหลายของแหล่งข่าวในปัจจุบันหรือไม่ เพราะต่างก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดประเด็นข่าวเพื่อมอบหมายให้ลูกน้องออกไปทำข่าว ทั้งยังเป็นผู้ที่คัดเลือกข่าวที่จะออกอากาศอีกด้วย

นอกจากนี้ ประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ได้กล่าวถึงในการศึกษาครั้งนี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ ปริมาณ และมูลค่า ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ซึ่งทั้งหมดนี้นับเป็นเพียงเศษเสี้ยวเดียวของประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ทั้งหมดที่ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์จะต้องเผชิญในการปฏิบัติงานจริง จึงเป็นสิ่งที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่งที่นอกจากผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์จะต้องทำงานภายใต้ความกดดันต่าง ๆ แล้วยังต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะแยกแยะถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ให้ และเอาชนะความต้องการส่วนตัว เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม